«Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή» (Ἰωάν. ιδ΄ 6).

ΖΩΗ

«Τὰ ῥήματα, ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι καὶ ζωή ἐστι» (Ἰωάν. ς΄ 63).

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ἔτος ΚΤ΄. Ἐν Ἀθήναις τῇ 18 Ἰανουαρίου 1936 Ἀριθ. 1221

ΑΝΙΣΧΥΡΟΣ ΠΟΘΟΣ ΕΚΔΙΚΗΣΕΩΣ

Δὲν εἰξεύρω, ἐὰν συνέβη ποτὲ νὰ διέρχεσαι ἀπὸ μέρος, εἰς τὸ ὁποῖον γυναῖκες τοῦ λαοῦ ἢ χωρικαὶ κραυγάζουν καὶ φιλονεικοῦν ἐξ αἰτίας ἀσημάντου ἴσως, ἀλλ᾿ ἡ ὁποία εἰς τὰ ὄμματά των προσλαμβάνει ἀδικαιολογήτως ἐξαιρετικὴν σοβαρότητα. Ἴσως διότι ὁ φράκτης τοῦ κήπου τῆς μιᾶς ἐσείσθη πρὸς στιγμὴν ἀπὸ τὸ φορτωμένον ζῷον τῆς ἄλλης, τὸ ὁποῖον παρεπάτησε καὶ ἔπεσεν ἐπ᾿ αὐτοῦ. Ἴσως διότι τὸ νερὸν τοῦ ποτίσματος προέλαβεν ἡ ἄλλη καὶ τὸ κατηύθυνεν εἰς τὸν ἰδικόν της κῆπον. Ἴσως..... Ὑπάρχουν τόσον πολλὰ ἴσως, ὥστε ἡ ἀπαρίθμησίς των θ᾿ ἀπέβαινε μικρολογία, κινοῦσα εἰς γέλωτα καὶ ἀφαιροῦσα πᾶσαν σοβαρότητα ἀπὸ τὸν λόγον.

Τί ἀκούονται εἰς τὰς φιλονεικίας καὶ εἰς τὰς κραυγὰς αὐτάς, καταντᾷ ἐνίοτε ἀπρεπὲς νὰ τὸ ἐπαναλάβῃ τις. Συχνάκις ὅμως ἐκσφενδονίζονται μαζὺ μὲ τὰς χυδαίας ὕβρεις καὶ τρομεραὶ κατάραι, εἰς τὰς ὁποίας τὰ μεγαλείτερα τῶν δυστυχημάτων, καὶ αἱ πλέον φρικταὶ ἀσθένειαι ἢ ὁ ἀπαισιώτερος θάνατος ἀραδιάζονται ὄχι ὡς ἀπειλαί, ἀλλ᾿ ὡς κακά, τὰ ὁποῖα εὔχονται οἱ καταρώμενοι νὰ ἐπέλθουν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς ἀλλήλων.

Ἐὰν τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀναζητήσῃς τὴν βαθυτέραν πηγήν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀναπηδᾷ τὸ μακρὸν αὐτὸ κομβολόγιον τῶν καταρῶν, δὲν θὰ δυσκολευθῇς νὰ διακρίνῃς, ὅτι κρύπτεται ὑποκάτω πόθος πρὸς ἐκδίκησιν ἀνίσχυρος, εὑρισκόμενος εἰς ἀδυναμίαν νὰ πραγματοποιηθῇ. Ἡ γυναῖκα, φύσει ἀδύνατος, δυσκολεύεται νὰ χειροδικήσῃ, ὅταν μάλιστα ἔχῃ ἀπέναντί της ἄνδρα τινά. Ἡ καρδία της ἐν τούταις ἐξάπτεται. Τὸ ἐσωτερικόν της ὁρμᾷ, αἱ χεῖρές της ὅμως εἶνε ἀδύνατοι. Καὶ ὡς μόνη διέξοδος εἰς τὴν ἀδυναμίαν αὐτὴν εὑρίσκεται τὸ διάπλατον ἄνοιγμα τοῦ στόματος καὶ τὸ πλῆθος τῶν ὕβρεων καὶ τῶν καταρῶν, αἱ ὁποῖαι ἀναπηδοῦν ἀκατασχέτως ἡ μία ἐπάνω εἰς τὴν ἄλλην.

Ἀλλὰ κατάραι ἀκούονται καὶ ἀπὸ ἄλλα στόματα, ἀναγνῶστά μου. Ἀκούονται ἀπὸ στόματα γονέων, καὶ πρὸ παντὸς μητέρων, αἱ ὁποῖαι ἠρεθισμέναι ἀπὸ τὴν ἀδιαφορίαν ἢ ἀσεβῆ συμπεριφορὰν τῶν τέκνων των, τὰ καταρῶνται. Καὶ ἀδυνατοῦσαι νὰ τὰ τιμωρήσωσιν, εἴτε διότι ἔτρεξαν καὶ ἔφυγον μακρὰν τῆς μητρικῆς ῥάβδου, εἴτε διότι ἐμεγάλωσαν ἤδη καὶ ἠνδρώθησαν, ὡς μόνον ὅπλον δυνάμενον νὰ κινηθῇ κατ᾿ αὐτῶν ἐξαπολύουσι τὴν κατάραν.

Κατάραι καὶ ἀναθέματα ἀκούονται ἐνίοτε καὶ ἀπὸ στόματα λειτουργῶν τοῦ Ὑψίστου. Αὗται ὡρισμένως εἶνε αἱ περισσότερον σοβαραί. Εἶνε δίκαιαι; Ἐκσφενδονίζονται κατὰ τῶν ἀδιορθώτων, οἱ ὁποῖοι φθείρουν τὴν ποίμνην τοῦ Χριστοῦ μὲ τὸ σκανδαλῶδες παράδειγμά των ἢ μὲ τὴν αἱρετικὴν διδασκαλίαν των; Φεῦ! Εἶνε τὸ δραστικώτερον καὶ ὀλεθριώτερον ὅπλον, τὸ ὁποῖον ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ διαθέτει πρὸς προστασίαν ἑαυτῆς κατ᾿ ἐξουσιοδότησιν χορηγηθεῖσαν εἰς αὐτὴν ἀπὸ τὸν Ἱδρυτήν της.

Ἀλλ᾿ ἐὰν δὲν εἶνε δίκαιαι; Ἐὰν ἀποτελῶσι καὶ αὗται αὐθαίρετα μέτρα, ὀφειλόμενα εἰς πόθον ἐκδικήσεως κατὰ προσώπων, τὰ ὁποῖα μὲ ὅλην τὴν νομιμοφροσύνην καὶ μὲ πεφωτισμένον καὶ κατ᾿ ἐπίγνωσιν ζῆλον ζητοῦν νὰ περιστείλουν ὑπερβασίας ἀχαλινώτους καὶ ἀνιέρους ἐκμεταλλεύσεις τῶν ἱερῶν ἢ προφανῆ σκανδαλισμὸν καὶ ἐρήμωσιν τῆς ποίμνης; Ὦ! ἀδελφέ μου. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν σὲ πληροφορεῖ ὁ σοφὸς καὶ θεόπνευστος Σολομῶν ὅτι αἱ κατάραι αὗται δὲν ἔχουν καμμίαν δύναμιν καὶ δὲν φέρουν κανὲν ἀποτέλεσμα. Ἰδοὺ τί σοῦ λέγει. «Ὥσπερ ὄρνεα πέταται καὶ στρουθοί, οὕτως ἀρὰ ματαία οὐκ ἐπελεύσεται οὐδενί» (Παροιμ. κς΄ 2).

ΑΠΟΛΟΓΗΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΑΙ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΙ ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΜΟΡΦΑΙ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

β) Ἡ θεωρία τοῦ Δαρβίνου κρινομένη.

7. Ὁ νόμος τῆς πρὸς ἄλληλα συσχετίσεως τῶν ὀργάνων. Τὸν νόμον τοῦτον, ὅστις πράγματι ἐκδηλοῖ τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ ἐν τῇ πρὸς ἄλληλα σχέσει καὶ συνδέσει τῶν μελῶν παντὸς ὀργανισμοῦ, διηκρίβωσε καὶ διετύπωσε πρῶτος ὁ Cuvier, ὅστις ἀπέδειξεν, ὅτι τὰ ὄργανα παντὸς ζῶντος ὀργανισμοῦ εἶνε συνδεδεμένα πρὸς ἄλληλα διὰ σχέσεων λογικῶν τοιούτων, ὥστε ἐὰν ὄργανόν τι σπουδαῖον ἤθελεν ὑποστῇ οὐσιώδη τινὰ μεταβολήν, θὰ ἔπρεπε νὰ μεταβληθῶσιν ἀναλόγως καὶ τὰ μετ᾿ αὐτοῦ συνδεόμενα ὄργανα. Τὴν ἰσχὺν τοῦ νόμου τούτου, ἐπιβεβαιουμένην ὑπὸ τῆς καθημερινῆς παρατηρήσεως, ἀνεγνώρισαν καὶ ὁ Δαρβῖνος μετὰ τοῦ

Haeckel, παρατρέχοντες ὅτι ὁ νόμος οὗτος ἀντιτίθεται ριζικῶς πρὸς τὴν περὶ βραδείας καὶ διὰ μέσου μακρῶν χρονικῶν περιόδων διὰ βαθμιαίας προσθήκης ἀσημάντων μεταβολῶν ἐκδοχὴν αὐτῶν περὶ ἐξελίξεως ἢ μεταμείψεως τῶν εἰδῶν. Ἡ χρῆσις παραδειγμάτων τινῶν θὰ διασαφηνίσῃ πλήρως τὸ πρᾶγμα.

Ἀποδεχθῶμεν πρὸς στιγμήν, ὅτι τὰ γένη τῶν πετεινῶν καὶ ἑρπετῶν προῆλθον δι' ἐξελίξεως τῆς ἐν θαλάσσαις ζωῆς. Ἀλλ' οἱ ἰχθῦς ἀναπνέουσι διὰ βραγχίων καὶ διασχίζουσι τὰς θαλάσσας διὰ πτερυγίων, ἐνῷ τοὐναντίον τὰ πτηνὰ ἀναπνέουσι διὰ πνευμόνων καὶ ἵπτανται ἐν τῷ ἀέρι διὰ πτερύγων, δυνάμενα καὶ νὰ περιπατήσωσι διὰ χρήσεως τῶν ποδῶν των. Τί ἕπεται ἐκ τούτου; Ὅτι καθ' ἣν στιγμὴν ἐγίνετο ἡ μεταβολὴ τοῦ ἰχθύος εἰς πτηνόν, καὶ ἐγίνετο ἡ ἀντικατάστασις τῶν βραγχίων διὰ πνευμόνων, θὰ ἔπρεπε συγχρόνως καὶ δι' ἅλματος ἀποτόμου, ἄνευ οἱασδήποτε χρονοτριβῆς, νὰ συμμεταβληθῶσι καὶ πλῆθος ἄλλων ὀργάνων, ὥστε εἰς τὸν νέον ὀργανισμὸν νὰ καθίσταται δυνατὴ ἡ ἐν τῇ ξηρᾷ διαβίωσις. Διότι ἐὰν ἐγίνετο μὲν ἡ μεταβολὴ τῶν βραγχίων, ἀλλὰ συγχρόνως δὲν ἐδίδοντο εἰς τὸν οὕτω παραχθέντα ὀργανισμὸν καὶ πόδες, ἵνα περιπατῇ ἐν τῇ ξηρᾷ, καὶ ράμφος ἵνα συλλαμβάνῃ τὴν τροφήν του ἐν τῷ νέῳ περιβάλλοντι κλπ., ὁ ὀργανισμὸς οὗτος θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ διατηρηθῇ καὶ πολὺ ταχέως θὰ ἐξέλιπε. Καὶ εἰς ἀμφίβιον ἀκόμη ἐὰν μετεβάλλετο ὁ ἰχθύς, καὶ πάλιν τότε ἡ πρόσκτησις καὶ νέων ὀργάνων ἀναπνοῆς θὰ ἀπῄτει νὰ ὑποβληθῇ ὁ ὀργανισμός του συγχρόνως καὶ ἄνευ χρονοτριβῆς εἰς πλῆθος ἄλλο μεταβολῶν. Θὰ ἀπῄτει ριζικὴν ἀλλοίωσιν καὶ μεταβολὴν τοῦ φλεβικοῦ καὶ ἀρτηριακοῦ συστήματος, τελείαν ἀναστάτωσιν καὶ ἀνατοποθέτησιν τῶν σπλάγχνων καὶ τῶν λοιπῶν ὀργάνων.

Ἕτερον παράδειγμα θὰ ἠδύνατο νὰ ληφθῇ ἐκ μεταβολῶν ὀλιγώτερον ριζικῶν καὶ ἀφορωσῶν εἰς τὴν δίαιταν τῶν ὀργανισμῶν. Ζῶόν τι χορτοφάγον, πιεζόμενον ὑπὸ τῆς ἀνάγκης λόγῳ ἐλλείψεως τροφῆς ν' ἀλλάξῃ δίαιταν καὶ νὰ μεταβληθῇ εἰς σαρκοφάγον, ἢ θὰ ὑπέκυπτεν εἰς τὸν ἐκ τῆς ἀσιτίας θάνατον, ἢ θὰ ἔπρεπε νὰ ὑποστῇ σειρὰν ὅλην μεταβολῶν εἰς τὸν ὀργανισμὸν αὐτοῦ προκειμένου νὰ προσαρμοσθῇ πρὸς τὴν νέαν αὐτοῦ δίαιταν. Διότι τὸ ζῶον δὲν θὰ εἶχεν οὔτε ὄνυχας πρὸς σύλληψιν τῆς λείας αὐτοῦ, οὔτε ὀδόντας καταλλήλους διὰ τὴν νέαν αὐτοῦ τροφήν, οὔτε στόμαχον καὶ ἐντερικὸν σωλῆνα δυναμένους νὰ πέψωσι τὰ λίπη καὶ τὴν νέαν τροφήν. Συνεπῶς καὶ ὀδόντες καὶ διασκευὴ τῶν σιαγόνων καὶ πέλματα καὶ διασκευὴ τῶν ποδῶν καὶ στόμαχος καὶ ἐντερικὸς σωλήν, ἔτι δὲ καὶ αὐτὸ τὸ κυκλοφορικὸν καὶ νευρικὸν σύστημα θὰ ἔπρεπε νὰ ὑποστῶσι συγχρόνως καὶ ἄνευ χρονοτριβῆς διαφόρους μεταβολάς. Καὶ ἵνα μεταφέρωμεν τὴν περίπτωσιν εἰς αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον, εἶνε προφανές, ὅτι ἐὰν οὗτος, ὑπὸ τῶν ἐξωτερικῶν περιστάσεων ἤθελεν ἐξαναγκασθῇ νὰ τρέφηται διὰ τῆς τροφῆς τοῦ ἵππου, τρώγων μόνον κριθὴν καὶ χόρτον, κατὰ φυσικὴν συνέπειαν ἢ θὰ ἔπρεπε καὶ ὁ ἐντερικὸς αὐτοῦ σωλὴν μετὰ τοῦ στομάχου νὰ ὑποστῶσι συγχρόνως ἀνάλογον πρὸς τὴν νέαν δίαιταν μεταβολήν, ἢ ἐὰν τοῦτο δὲν συνέβαινεν, ἀσφαλῶς ὁ ἄνθρωπος ἀσθενῶν εἰς τὸ τέλος θὰ ὑπέκυπτε.

Κατὰ ταῦτα ὁ νόμος τῆς συσχετίσεως τῶν ὀργάνων πρὸς ἄλληλα ἐγκαθιδρύων μεταβολὰς ἀποτόμους, συγχρόνους καὶ ραγδαίας ἀντιτίθεται πρὸς τὴν βραδεῖαν καὶ βαθμιαίαν ἐξέλιξιν, ἥτις ἀποτελεῖ οὐσιώδη γραμμὴν τῆς περὶ ἐξελίξεως ἐκδοχῆς τοῦ Δαρβίνου.

8. **Συμπεράσματα.** Ἐκ τῆς ἀνωτέρω κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον λεπτομεροῦς ἐξετάσεως τῶν νόμων, οἵτινες κατὰ τὸν Δαρβῖνον ηὐνόησαν τὴν ἐξέλιξιν τῶν διαφόρων εἰδῶν, προέκυψεν ὅτι οὔτε εἷς ἕκαστος μεμονωμένως, οὔτε ὅλοι ὁμοῦ θὰ ἦσαν ἱκανοὶ οἱ νόμοι οὗτοι νὰ παραγάγωσι τὰς ριζικὰς ἀλλοιώσεις καὶ μεταβολάς, διὰ τῶν ὁποίων ἐσχηματίσθη ἡ ποικιλία τῶν εἰδῶν. Πόσον δὲ ριζικαὶ ἔδει νὰ εἶνε αἱ μεταβολαὶ αὗται, ἀντιλαμβάνεταί τις, ὅταν ἔχῃ ὑπ' ὄψει, ὅτι τὰ ποικίλα εἴδη τῆς ζωῆς προῆλθον κατὰ τὴν Δαρβίνειον ἐκδοχὴν ἐξ ἀρχεγόνων τινῶν μονοκυττάρων ὀργανισμῶν, τοὺς ὁποίους ὁ Haeckel ὠνόμασε μονήρη, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς ἐὰν ὑπερέβαινε τὴν μονάδα, πάντως ἐμετρεῖτο εἰς τοὺς δακτύλους τῆς μιᾶς μόνον χειρός. Ὡς ὀρθῶς παρατηροῦσιν οἱ Guibert καὶ Chinchole(1), ἔχοντες ἐντὸς δοχείου τινὸς σωρόν τινα σπερμάτων, δυνάμεθα ἐξ αὐτῶν νὰ κάμωμεν τὴν διαλογὴν τοῦ σίτου, ἐὰν ὑπάρχῃ ἐκεῖ, ἢ οἱουδήποτε ἄλλου σπέρματος. Ἀλλὰ ποία διαλογὴ καὶ ἐπιλογὴ θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ εἰς τὸ μονῆρες, εἰς ἕνα ὀργανισμὸν μονοκύτταρον, ὁ ὁποῖος οὔτε τὰ ἐξωτερικὰ γνωρίσματα τῆς ζωῆς θὰ παρουσίαζεν εὐδιάκριτα; Καὶ πῶς τὸ μονῆρες τοῦτο κυριαρχούσης τῆς τυφλῆς τύχης καὶ διὰ συμπτώσεως ἀπροβλέπτου φυσικῶν παραγόντων θὰ ἐπροικίζετο βαθμηδὸν διὰ τοῦ πυρῆνός του καὶ τῶν πολυπληθῶν ἄλλων στοιχείων, τὰ ὁποῖα παρουσιάζει τὸ τέλειον κύτταρον; Πῶς δὲ διὰ μόνης τῆς τύχης πληθυνόμενον θ' ἀπέκτα σὺν τῷ χρόνῳ τὴν ποικίλην καὶ πολύπλοκον σύνθεσιν τῶν ὀργάνων καὶ τὰς ποικίλας μορφὰς τῶν εἰδῶν, ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐμφανίζεται σήμερον εἰς ἡμᾶς τὸ βασίλειον τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζῴων; Καὶ μόνον εἰς τὰ ἁπλᾶ ταῦτα ἐρωτήματα ἐὰν ἐμβαθύνῃ τις, δὲν θὰ ἐκπλαγῇ διατί ὁ Driesch πρὸ τριάκοντα καὶ πλέον ἐτῶν διεκήρυττεν, ὅτι «διὰ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς πεφωτισμένους ὁ Δαρβινισμὸς ἔχει ἀποθάνει πρὸ πολλοῦ»(2). Ἡ αὐστηρὰ δ' αὕτη ἀπόφασις, ἐπάγει ὁ de Sinéty(3), καταδικάζει συγχρόνως πάσας τὰς περὶ ἐξελίξεως θεωρίας, τὰς ἐκδηλούσας ροπὰς ἀντιτελολογικὰς καὶ μηχανοκρατικάς, διότι μεταξὺ αὐτῶν μόνον τὸ σύστημα τοῦ Δαρβίνου παρουσιάζει μορφὴν καὶ διατύπωσιν ἀληθοφανῆ καὶ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο συγγενὲς ἐπιτυχῆ.

ΛΑΪΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΓΡΑΦΗΝ

Ο ΜΩΫΣΗΣ ΣΥΝΤΡΙΒΕΙ ΤΑΣ ΠΛΑΚΑΣ

Τί εἶδε μὲ τὰ μάτια του ὁ Μωϋσῆς, ὅταν ἀντίκρυσε τὸ στρατόπεδον τοῦ Ἰσραήλ, ποίαις ἀταξίαις, ποίαις ξετσιπωσιαῖς, ποῖα ξεφαντώματα τρελλῆς καὶ μανιασμένης ἀσεβείας, εἰμπορεῖς νὰ τὸ φαντασθῇς, ἀδελφέ μου, ἐὰν συλλογισθῇς τὴν ἀγανάκτησιν ποὺ ἐδοκίμασεν ὁ μεγάλος ἐκεῖνος προφήτης. Ὅταν εἶδε «τὸν μόσχον καὶ τοὺς χο-

(1) Ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 337.
(2) Biologisches Centralblatt, Μάϊος 1902.
(3) Ἔνθ' ἀνωτ. στήλ. 1829.

ρούς», μᾶς λέγει ἡ Γραφή, «ὀργισθεὶς θυμῷ ὁ Μωϋσῆς ἔρριψεν ἀπὸ τῶν χειρῶν αὐτοῦ τὰς δύο πλάκας καὶ συνέτριψεν αὐτὰς ὑπὸ τὸ ὄρος» (Ἐξόδ. λβ' 19). Ἕως τὴν στιγμὴν ἐκείνην, μολονότι ἤξευρεν, ὅτι ὁ λαὸς παρεξέκλινεν εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν, καὶ μολονότι εἶχεν ἀκούσει τὴν βοήν, ποὺ ἐδημιούργουν ἡ φωναῖς τῶν μεθυσμένων, ἐκρατοῦσεν ἐν τούτοις τῆς πλάκαις εἰς τὴν ἀγκαλιά του καὶ ἐβάσταζε τὸ βάρος των νομίζοντας, ὅτι μὲ ὅλην τὴν παρεκτροπήν τους οἱ Ἰσραηλῖται διὰ τῆς μετανοίας θὰ ἐγίνοντο πάλιν ἄξιοι νὰ τῆς λάβουν. Μόλις ὅμως ἀντίκρυσε τὰ ἀνέλπιστα ἐκεῖνα χάλια, ἠγανάκτησε διὰ τὸ φοβερὸν καὶ μισητὸν κατάντημα καὶ εὑρίσκοντας, ὅτι ὁ Ἰσραὴλ ἦτο πλέον ἀνάξιος νὰ λάβῃ τὰς πλάκας, τῆς ἔκαμε κομμάτια εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους, μπροστὰ εἰς τὰ μμάτια ὅλων τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ἔτσι ἔβλεπαν καὶ αὐτοί, τί ἔχαναν ἐξ αἰτίας τῆς ἀγνωμοσύνης καὶ τῆς ἀπιστίας των καὶ ἐμάθαιναν, ποῖα καταστρεπτικὰ ἀποτελέσματα ἐδημιούργησεν ἡ ἀπομάκρυνσίς των ἀπὸ τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ἡ ἐπιστροφή των εἰς τὰ εἴδωλα.

Καὶ μὴ νομίσῃς, ὅτι ἡ καταστροφὴ αὐτὴ τῶν θεοχαράκτων πλακῶν ἦταν ἀποτέλεσμα παραφορᾶς ἀσυγκρατήτου τοῦ Μωϋσέως. Βέβαια μᾶς λέγει μὲν ἡ Γραφή, ὅτι «ὀργισθεὶς θυμῷ Μωϋσῆς ἔρριψεν ἀπὸ τῶν χειρῶν αὐτοῦ τὰς δύο πλάκας καὶ συνέτριψεν αὐτάς». Ἀλλὰ μᾶς βεβαιώνει συγχρόνως εἰς ἄλλο μέρος, ὅτι «ὁ ἄνθρωπος Μωϋσῆς πραῢς σφόδρα παρὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ὄντας ἐπὶ τῆς γῆς» (Ἀριθμ. ιβ' 3). Δηλαδὴ δὲν εὑρισκόταν εἰς ὅλην τὴν γῆν ἄνθρωπος τόσον πρᾶος, ὅσον ἦταν ὁ Μωϋσῆς. Καὶ τὸ ἔδειξε σὲ τόσαις καὶ τόσαις περιστάσεις, ὅταν ἐπροσβάλλετο τὸ ἐγώ του καὶ τὸ ἄτομόν του καὶ δὲν ἐδοκίμαζεν οὔτε τὴν παραμικρὰν ταραχήν, ἀλλὰ τοὐναντίον ἔδειχνεν ἀξιοθαύμαστον καὶ ἄφθαστον μακροθυμίαν καὶ ὑπομονὴν καὶ καλωσύνην. Μὰ εἰς τὴν προκειμένην περίστασιν, ὁ Μωϋσῆς δὲν ἀγανακτεῖ γιὰ ὑπόθεσιν ἰδική του, ἀλλὰ γιὰ ὑπόθεσιν τοῦ Θεοῦ. Δὲν θυμώνει γιατὶ ἐπροσβλήθη τὸ ἄτομόν του καὶ τὸ ἐγώ του, ἀλλὰ γιατὶ ἐπροσβλήθη ὁ Θεός. Καὶ ὁ θυμός του καὶ ἡ ἀγανάκτησίς του λοιπὸν δὲν εἶνε ἐγωϊστική, ἀλλὰ ἁγία, τὴν ὁποίαν κινεῖ εἰς τὴν ψυχήν του ὁ θεῖος ζῆλος, ὁ πραγματικὸς καὶ ἀληθινός, ἀπὸ τὸν ὁποῖον φλέγεται ὁλόκληρον τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ μεγάλου ἐκείνου προφήτου. Ξεῦρε δέ, ἀδελφέ μου, ὅτι ἡ ἱερὰ αὐτὴ ἀγανάκτησις, ποὺ δὲν κινεῖται ἀπὸ ἐγωϊστικὰ ἐλατήρια, ἀλλὰ ἐμπνέεται ἀπὸ τὸν θεῖον ζῆλον, δὲν σκοτίζει ποτὲ τὸν ἀγανακτοῦντα καὶ δὲν τοῦ δημιουργεῖ ποτε παραφορὰν ἢ ἐκδηλώσεις ἀτάκτους. Ὅ,τι κάνει ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶνε πάντοτε μετρημένον καὶ σωστὸν καὶ δίκαιον, καὶ δὲν ὑπάρχει κανεὶς κίνδυνος νὰ προκαλέσῃ μεταμέλειαν. Ἐκεῖνο ποὺ σκοτίζει καὶ ζαλίζει εἶνε ὁ ἐγωϊσμὸς καὶ ἡ παραφορά, τὴν ὁποίαν κάθε πλήγωμα καὶ κτύπημα τοῦ ἐγωϊσμοῦ προκαλεῖ.

Ὥστε ὅταν ἀκοῦς, ἀδελφέ μου, ὅτι ὁ Μωϋσῆς ἐθύμωσε, ποτὲ μὴ βάλῃς μὲ τὸν νοῦν σου, ὅτι ὁ Μωϋσῆς παρεφέρθη. Καὶ ὅταν διαβάζῃς, ὅτι ὁ Μωϋσῆς, ἐπάνω εἰς τὴν ἱερὰν ἀγανάκτησίν του ἔρριψε κάτω τὰς πλάκας καὶ τὰς συνέτριψε, εἶξευρε, ὅτι αὐτὸ ποὺ ἔκαμεν, ἦτο εὐλογημένον ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ ἔγινεν ὄχι ἀπὸ ζάλην καὶ σκοτισμὸν ποὺ τοῦ ἐπροκάλεσεν ὁ θυμός, ἀλλ' ἀπὸ μίαν φωτισμένην ἔμπνευσιν, ἡ ὁποία ἀπεδείκνυε τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸν Μωϋσῆν θεόπνευστον ὄργανον τῆς θείας δικαιοσύνης.

Ἀρχιμ. † ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΜΑΤΘΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ

9—10. «Τοιοῦτος ὤν, ὡς Παῦλος, πρεσβύτης, νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Ἰησοῦ Χριστοῦ παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου».

Ὢν τοιοῦτος, ὡς Παῦλος, ἡλικιωμένος, τώρα δὲ καὶ δέσμιος διὰ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν σὲ παρακαλῶ διὰ τὸ πνευματικόν τέκνον μου.

«Τοιοῦτος ὤν». Δύναται νὰ συνδεθῇ καὶ πρὸς τὸ προηγηθὲν παρακαλῶ, φυσικώτερον ὅμως εἶνε νὰ συνδεθῇ πρὸς τὸ ἐπακολουθοῦν. Διὰ τοῦ **τοιοῦτος** ὁ Παῦλος χαρακτηρίζει ἑαυτὸν γενικῶς, εὐθὺς δ' ἀμέσως καθορίζει ἑαυτὸν καὶ εἰδικώτερον διὰ τῶν ἐπαγομένων τριῶν προσδιορισμῶν (Παῦλος, πρεσβύτης, δέσμιος).

«ὡς Παῦλος, πρεσβύτης, νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος». Τινὲς συνέδεσαν τὸ Παῦλος μετὰ τοῦ πρεσβύτης (=ὡς ἡλικιωμένος Παῦλος). Ὀρθότερον νὰ χωρισθῇ αὐτοῦ. «Αἰδέσθητι Παῦλον, αἰδέσθητί μου τὸ γῆρας, αἰδέσθητι τὰ δεσμά» (Θεοδτ.). «Παῦλος ἀπὸ τῆς ποιότητος τοῦ προσώπου· ἀπὸ τῆς ἡλικίας, ὅτι πρεσβύτης· ἀπὸ τοῦ δικαιοτέρου πάντων, ὅτι καὶ δέσμιος Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Χρυσ.).

«Παῦλος». Καὶ μόνον τὸ ὄνομα Παῦλος ἀκουόμενον ἦτο ἀρκετὸν νὰ διαθέσῃ εὐμενῶς τὸν ὑπὸ τοῦ Παύλου παρακαλούμενον. «Ἀρκεῖ ἡ τοῦ ὀνόματος μνήμη καταιδέσαι καὶ τὸν λίαν ἀντίτυπον· ὁ γὰρ Παῦλον ἀκούσας τῆς οἰκουμένης ἀκούει τὸν κήρυκα, γῆς καὶ θαλάσσης τὸν γεωργόν, τῆς ἐκλογῆς τὸ σκεῦος» (Θεοδώρητ.). Πολὺ περισσότερον θὰ διέθετεν εὐμενῶς τὸν Φιλήμονα. «Παῦλος, ὁ σοὶ περισπούδαστος» (Ζιγαβ.).

«πρεσβύτης». «Προσέθηκε τοῦτο ἐπιδεικνὺς πολιὰν ἐν πόνοις βλαστήσασαν» (Θεοδώρητ.). Κατὰ τὸ μαρτύριον τοῦ Στεφάνου ἦτο νεανίας (Πράξ. ζ' 58). Συνεπῶς ἤδη θὰ ἦτο περίπου ἑξηκονταετής. Κατὰ τὸν Ἱπποκράτη ἀπὸ τοῦ 49—56 ὀνομάζεταί τις πρεσβύτης, μετὰ δὲ τὸ ἔτος τοῦτο γέρων.

«νυνὶ δὲ» κατὰ τὸν χρόνον, καθ' ὃν γράφω τὴν ἐπιστολήν μου.

«καὶ» πρὸς τῇ ἡλικίᾳ ἔχω καὶ τὰ δεσμά.

«δέσμιος Ἰησοῦ Χριστοῦ». Οὐχὶ δέσμιος ἀνήκων εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἀλλὰ δέσμιος πρὸς χάριν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, «διὰ Χριστὸν δεδεμένος» (Χρ.).

«παρακαλῶ σε». «Τοσούτοις προλειάνας αὐτοῦ τὴν ψυχήν.....τότε ἐπάγει τὴν δέησιν, καὶ φησι· Παρακαλῶ» (Χρυσ.).

«τοῦ ἐμοῦ τέκνου». «Ἐγκωμιάζει τὸν οἰκέτην τέκνον αὐτὸν καλῶν» (Οἰκ.), «καὶ ἀπέφηνεν οὐ μόνον συγγνώμης ἄξιον, ἀλλὰ καὶ τιμῆς» (Ζιγαβ.).

10. «Ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς μου, Ὀνήσιμον».

Τὸν ὁποῖον ἐγέννησα πνευματικῶς καθ' ὃν χρόνον ὑπάρχω εἰς τὰ δεσμά, δηλαδὴ τὸν Ὀνήσιμον.

«ἐγέννησα» διὰ τοῦ Εὐαγγελίου. Πρβλ. Α' Κορ. δ' 15 καὶ Γαλάτ. δ' 19. «Κατήχησα καὶ ἐβάπτισα· τοῦτο γὰρ τὸ ἐγέννησα» (Οἰκουμ.).

Μετὰ τὰς ἑορτάς.

Ο ΝΕΟΠΟΙΟΣ ΝΕΟΣ

Οἱ νεωτερίζοντες καὶ ὀπίσω τῶν δῆθεν νέων ἰδεῶν καὶ ἐθίμων τρέχοντες, ἀποφεύγουν τὸν Χριστὸν καὶ τὴν διδασκαλίαν Του, ὡς παλαιὰν καὶ ἀσυγχρόνιστον, ἐλέγομεν εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον. Καὶ ἐκεῖ μὲν ἐξεθέσαμεν ὅτι ὁ Χριστὸς ὡς νέος ἔδρασε καὶ μέχρι τοῦ τριακοστοῦ τρίτου ἔτους τῆς ἡλικίας Του ἐτελείωσε τὸ ὄντως νέον καὶ ἀνακαινιστικὸν ἔργον Του καὶ ἀπεδείχθη πραγματικὸς ἀναμορφωτής. Ἐδῶ δὲ ὑπολείπεται νὰ ἐκθέσωμεν, ὅτι εἰς πᾶσαν ἐποχὴν ὁ Χριστὸς παραμένει ὁ νεοποιός, ποὺ μεταβάλλει τοὺς παλαιοὺς εἰς νέους, τοὺς ὀπισθοδρομικοὺς εἰς προοδευτικούς, τὴν παλαιὰν καὶ ἐφθαρμένην δημιουργίαν εἰς «καινὴν κτίσιν», εἰς νέαν δημιουργίαν. Καὶ πρὸς τοῦτο ἂς ἴδωμεν πρῶτον τί εἶναι τὸ παλαιόν.

Παλαιὸν εἶναι πρὸ παντὸς ἡ ἁμαρτία. Εἶναι παλαιά, ὄχι μόνον διότι χρονολογεῖται ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς παραβάσεως τῶν πρωτοπλάστων, ἀλλὰ κυρίως διότι, ὅπου ἐπικρατήσῃ, ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ παλαιώνῃ, νὰ φθείρῃ, νὰ ἀποσυνθέτῃ, νὰ ἐρειπώνῃ, νὰ δημιουργῇ καταστροφὴν καὶ ἀπώλειαν. Νέοι καὶ ἀκμαῖοι καὶ προωρισμένοι νὰ μένουν αἰωνίως τοιοῦτοι ἦσαν οἱ πρωτόπλαστοι. Καὶ ὅμως ἤρκεσεν ἡ ἁμαρτία νὰ τοὺς μεταδώσῃ τὴν φθορὰν καὶ τὸν θάνατον, θάνατον δὲ σωματικὸν καὶ ψυχικόν. Ἔκτοτε ἡ μεταδιδομένη ἀπὸ ἀνθρώπου εἰς ἄνθρωπον καὶ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν ἁμαρτία ἐπηύξησε τὴν φθαρτικήν της δύναμιν, ἐδίχασε τὴν προσωπικότητα τοῦ ἀνθρώπου, ἀνέπτυξεν ἐντὸς αὐτοῦ «τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης», ὅπως ὀνομάζει ὁ ἀπόστολος Παῦλος τὴν κατάστασιν ταύτην. Περιγράφει δὲ μὲ τὰς ἀκολούθους λέξεις ὁ θεῖος Παῦλος μερικὰ γνωρίσματα τῶν ἀνθρώπων, ποὺ εὑρίσκονται ὑπὸ τὸ κράτος τῆς φθαρτικῆς ἁμαρτίας: «Ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ, λέγει, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ.... οἵτινες ἀπηλγηκότες (δηλαδὴ ἀναισθητήσαντες ἠθικῶς) ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ» (Ἐφεσ. 4. 18,19).

Οἱ δὲ λεγόμενοι «νεωτερισταὶ» καὶ «συγχρονισμένοι», οἱ κατηγοροῦντες τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ ὡς ὀπισθοδρομικὴν καὶ ἀσυγχρόνιστον, γενικῶς οἱ ἄνθρωποι, ποὺ ζοῦν τὴν ζωὴν τοῦ κόσμου, δὲν κάμνουν τίποτε τὸ νεώτερον ἀπὸ ὅσα ἔκαμναν καὶ οἱ εἰδωλολάτραι τοῦ προχριστιανικοῦ κόσμου, ποὺ ἔζοῦσαν ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ «παλαιοῦ ἀνθρώπου». Ὁ παρακολουθῶν τὴν ζωὴν τῶν δῆθεν συγχρονισμένων τούτων ἀνθρώπων, θὰ ἴδῃ ὅτι ἡ ζωή των ὄχι μόνον δὲν εἶναι νέα, ἀλλὰ τοὐναντίον εἶναι ἀναχρονιστικὴ στροφὴ πρὸς τὴν ζωὴν καὶ τὰς πράξεις τῶν εἰδωλολατρῶν τῆς προχριστιανικῆς ἐποχῆς· θὰ ἴδῃ ὅτι προσπαθοῦν νὰ ἐπιστρέψουν πρὸς τὰς ἀπαισίας καὶ ἀτίμους καὶ ἐγκληματικὰς ἐκείνας πράξεις, ποὺ περιγράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς του (κυρίως ἀπὸ τοῦ στίχου 22 ἕως 31). Ὅσον καὶ ἂν τὰς ἐνδύουν μὲ ἐνδύματα καὶ ὀνόματα συγχρονισμένα, εἶναι δυστυχῶς αἱ αὐταὶ κατ' οὐσίαν πράξεις, ἄρα δὲ ἡ αὐτὴ παλαιὰ ζωὴ τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς ἠθικῆς ἀποσυνθέσεως.

Ἂς ἴδωμεν τώρα τί εἶναι νέον. Νέον εἶναι κυρίως ὁ Χριστὸς καὶ ἡ διδασκαλία καὶ ζωή, τὴν ὁποίαν εἰσήγαγεν εἰς τὸν κόσμον. Διότι ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ πρωτοφανὴς καὶ μοναδικὴ εἰς τὸν κόσμον φυσιογνωμία ἄνευ προηγουμένης οὔτε ἑπομένης. Ἐν τῷ προσώπῳ Του κατὰ τρόπον πρωτοφανῆ συνηντήθη καὶ συνηνώθη ὁ Θεὸς καὶ ὁ ἄνθρωπος, διὰ νὰ ἀναδημιουργήσῃ καὶ ἀνανεώσῃ τὸν παλαιωθέντα καὶ διαφθαρέντα ἄνθρωπον. Ἐν τῇ διδασκαλίᾳ Του ὑπάρχει ἡ «καινὴ ἐντολή», ἡ «καινὴ κτίσις», ἡ νέα ζωή, ἡ ἀντίθετος πρὸς τὴν παλαιότητα καὶ τὴν φθορὰν τῆς ἁμαρτίας, ἡ ζωὴ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἁγιότητος. Ἰδοὺ πῶς ὁ ἴδιος θεόπνευστος ἀπόστολος περιγράφει τὸ ὄντως νέον τοῦτο εἰς τὰ χρονικὰ τοῦ κόσμου γεγονός: «Εἴ τις ἐν Χριστῷ καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε καινὰ (καινούργια, νέα) τὰ πάντα». Μόνον λοιπὸν ὅποιος εἶναι μὲ τὸν Χριστὸν καὶ ζῇ τὴν ζωὴν τοῦ Χριστοῦ εἶναι νέα κτίσις, νέος ἀληθῶς ἄνθρωπος· ἔξω τοῦ Χριστοῦ καὶ μακρὰν Αὐτοῦ εἶναι τὰ ἀρχαῖα, τὰ παλαιὰ ἁμαρτήματα, ὁ ἀναχρονισμὸς ὁ ἐπαναφέρων εἰς τὴν εἰδωλολατρικὴν ζωὴν καὶ κοχίαν. Δι' αὐτὸ ὁ θεῖος Παῦλος παραγγέλλει: «ἀποθέσθαι ἡμᾶς τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης· ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ἡμῶν καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας». Καὶ πάλιν: «ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον, τὸν ἀνακαινόμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτὸν» Χριστοῦ. Ἑπομένως ὁ μόνος ἀληθινὸς νεωτερισμὸς καὶ ἡ μόνη προοδευτικότης ποὺ δύναται νὰ ἐπιτύχῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν ζωήν του, εἶναι ὁ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἀνακαινισμός του, ἡ χριστιανικὴ μόρφωσίς του, ἡ ἀληθὴς χριστιανικὴ ζωή του.

Μὴ δὲ εἴπῃ κανείς, ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ Εὐαγγελίου εἶναι παλαιὰ ἐπειδὴ ἐδιδάχθη πρὸ εἴκοσιν αἰώνων. Διότι οὐδεὶς λογικὸς ἄνθρωπος κατηγόρησε τὴν μαθηματικὴν ἐπιστήμην, διότι ἀναγνωρίζει τὴν ὀρθότητα τῶν θεωρημάτων τοῦ Πυθαγόρου καὶ τοῦ Εὐκλείδου, οὐδὲ τὴν ἰατρικὴν διότι παραδέχεται πλείστας ἰδέας καὶ θεραπείας τοῦ Ἱπποκράτους καὶ τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Ἡ διδασκαλία τοῦ Εὐαγγελίου εἶναι ἀλήθεια. Τῆς δὲ ἀληθείας γνώρισμα χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι οὐδέποτε παλαιώνει, ἀλλὰ μένουσα ἀναλλοίωτος καὶ αἰωνίως νέα, ὅπως ἀναλλοίωτος εἶναι καὶ ἡ πηγὴ ἀπὸ τὴν ὁποίαν πηγάζει, ἀνταποκρίνεται καὶ ἱκανοποιεῖ τοὺς βαθυτάτους πόθους τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, «φρεσκάρει» τὸν ἄνθρωπον, τὸν ἀνανεώνει, τὸν ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἀληθῆ πρόοδον.

«Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή», διεκήρυξεν ὁ νεοποιὸς Νέος, ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Πᾶσα ἄλλη ὁδός,

---

«ἐν τοῖς δεσμοῖς μου». «Δεδεμένος ὢν» (Ζιγ.) καὶ «ἐν τοῖς δεσμοῖς ὑπάρχων» (Οἰκ.). «Ὥστε καὶ διὰ τοῦτο ἄξιος πολλῆς τυχεῖν τῆς τιμῆς, ὅτι ἐν αὐτοῖς τοῖς ἄθλοις ἀπετέχθη» (Χρυσ.). Προβάλλει καὶ πάλιν τοὺς δεσμοὺς διὰ νὰ διαθέσῃ εὐμενῶς τὸν Φιλήμονα.

«Ὀνήσιμον». Τελευταῖον ἐπιφέρει καὶ τὸ ὄνομα, ἀφοῦ δι' ὅσων προέταξε, κατέστησεν εὐμενῆ τὸν Φιλήμονα. «Διὰ τούτων προκαταστείλας τὸν θυμὸν αὐτοῦ, οὕτως ἐξονομάζει τὸ ὄνομα» (Οἰκουμ.). Τὸ ὄνομα Ὀνήσιμος ἐκ τοῦ ὀνίνημι σημαίνει εὔχρηστος. Σύνηθες ὄνομα μεταξὺ τῶν δούλων, ὅπως καὶ τὰ Χρῆστος, Χρήσιμος Ὀνησιφόρος, Σύμφορος, Κάρπος.

ἡ ὁποία ἔκτοτε—ἐπὶ εἴκοσιν αἰῶνας—ἐδείχθη ὡς νέα ὁδός, δὲν ἐβράδυνε νὰ ὁδηγήσῃ εἰς τὸ παλαιὸν τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς ἀπωλείας κατάντημα· πᾶσα ἄλλη θεωρία καὶ γνῶσις καὶ διδασκαλία, ποὺ ἐπεδείχθη ὡς ἀλήθεια ἁρμοδιωτέρα διὰ τὴν λύτρωσιν καὶ τὴν εὐτυχίαν τοῦ ἀνθρώπου, δὲν ἐβράδυνε νὰ ἀποκαλυφθῇ παλαιὸν ψεῦδος μὲ νέον ἔνδυμα· πᾶσα ἄλλη ζωή, ἔξω τῆς χριστιανικῆς, δὲν ἐβράδυνε νὰ φανερωθῇ, ὅτι προχωρεῖ πρὸς τὸν ψυχικὸν θάνατον. Καὶ μένει λοιπὸν ὁ Χριστὸς ἡ μοναδικὴ ὁδὸς τῆς προόδου, ἡ μοναδικὴ σωτήριος ἀλήθεια, ἡ μοναδικὴ ἀνταξία πρὸς τὸν προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ζωή. Παρὰ πάσας δὲ τὰς παραπλανήσεις τοῦ ἀνθρώπου, πρὸς τὴν ζωὴν ταύτην κατευθύνεται βραδέως ἡ ἀνθρωπότης. Καὶ θὰ ἔλθῃ ἀσφαλῶς ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἐφαρμοσθῇ πλήρως ἡ πρόρρησις τοῦ Νεοποιοῦ: «Ἰδοὺ καινὰ ποιῶ πάντα», διότι «οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ καὶ πιστοί εἰσιν».

ΚΥΡΙΑΚΗ 26 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

(Κυρ. ΛΒ', Α' Τιμοθ. δ' 9—15)

Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 618.

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

(Κυρ. ΙΕ' Λουκᾶ ιθ' 1—10)

Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 244.

ΟΜΙΛΙΑ
ΕΙΣ ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

1.—Εἶνε ἀξιοθαύμαστος ἡ ἐπιμονὴ καὶ προσπάθεια, τὴν ὁποίαν καταβάλλει ὁ ἀρχιτελώνης Ζακχαῖος διὰ νὰ γνωρίσῃ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Μόλις ἀκούει ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἰσέρχεται εἰς τὴν Ἱεριχώ, σπεύδει πρὸς Αὐτόν. Ἐκεῖ ὅμως βλέπει ὅτι εἶνε δύσκολον νὰ Τὸν πλησιάσῃ. Τὸ μικρόν του ἀνάστημα ἀφ' ἑνός, τὰ πλήθη τοῦ λαοῦ ἀφ' ἑτέρου, ποὺ ἔσπευδαν ἀθρόα εἰς ὑποδοχὴν τοῦ Κυρίου, ἐμποδίζουν τὸν Ζακχαῖον καὶ νὰ πλησιάσῃ ἀκόμη πρὸς τὸ μέρος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον θὰ διήρχετο ὁ Ἰησοῦς. Ὁ Ζακχαῖος παρακαλεῖ, καθικετεύει νὰ παραχωρήσουν καὶ εἰς αὐτὸν μίαν θέσιν. Ἀλλ' εἰς μάτην. Οἱ ἄνθρωποι ἀδιαφοροῦν πρὸς τὰς παρακλήσεις τοῦ ἀρχιτελώνου. Αὐτὸς ὅμως δὲν ἀπογοητεύεται, δὲν ὀπισθοχωρεῖ. Εἶνε τόσον ζωηρὰ ἡ ἐπιθυμία του νὰ πλησιάσῃ τὸν Κύριον, ὥστε εἶνε πρόθυμος νὰ χρησιμοποιήσῃ πᾶν μέσον. Καὶ διὰ νὰ τὸ ἐπιτύχῃ, προβαίνει εἰς μίαν πρᾶξιν, ἡ ὁποία ἐπόμενον ἦτο νὰ τὸν κάμῃ καταγέλαστον. Τί κάμνει; Εἰς τὸ ἄκρον τοῦ δρόμου ἐκείνου, εὑρίσκετο μία συκομορέα. Τρέχει λοιπὸν πρὸς αὐτήν, ἀναρριχᾶται ὡσὰν μικρὸ παιδὶ εἰς τὸ δένδρον ἐκεῖνο καὶ περιμένει ἐκεῖ μὲ πόθον θερμὸν νὰ ἴδῃ τὸν Ἰησοῦν, ὅταν θὰ διήρχετο. Τόσος ἦτο ὁ πόθος του. Τόση ἡ ἀνησυχία του. Τόση ἡ ἐπιμονή του.

Καὶ διατί ὄχι; Ἐὰν διὰ τὸν πολὺν λαὸν ὁ Ἰησοῦς εἶνε ἁπλῶς ὁ μέγας προφήτης καὶ ὁ μέγας θαυματουργός, διὰ τὸν Ζακχαῖον εἶνε κάτι περισσότερον. Εἶνε ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὁποῖος ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον «ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός». Καὶ ὁ Ζακχαῖος εἶνε ἕνα ἀπολωλὸς πρόβατον, ἕνα θῦμα τῆς ἁμαρτίας, μὲ βεβαρυμένην τὴν ψυχὴν καὶ μὲ ἔνοχον τὴν συνείδησιν. Ποῦ νὰ εὕρῃ ἀνακούφισιν; Καὶ ἀπὸ

ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ Η "ΖΩΗ"

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ
ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ
ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΝΑΓ. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ
ΔΗΜ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ .... ΔΡΑΧ. 20
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΣΕΛ. 4 ἢ ΔΟΛ. 1
Ἐπιστολαὶ καὶ συνδρομαὶ πρὸς κ. ΙΩΑΝ. Κ. ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΝ Ἱπποκράτους 189

Ἱδρυτής: Ἀρχιμ. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΟΠΟΥΛΟΣ († 1929)
Συντάκτης: Ἀρχιμ. ΔΙΟΝ. ΦΑΡΑΖΟΥΛΗΣ († 1920)

ποῖον νὰ ἀντλήσῃ παρηγορίαν; Οἱ Φαρισαῖοι τὸν βδελύσσονται. Οἱ ἱερεῖς τὸν ἀποστρέφονται. Οἱ συμπολῖταί του τὸν καταχρίνουν. Μία ἐλπὶς τοῦ μένει· ὁ φιλάνθρωπος καὶ συμπαθὴς πρὸς πάντας Ἰησοῦς. Σπεύδει λοιπὸν πρὸς Αὐτόν, διὰ νὰ λάβῃ τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν ἀπολύτρωσίν του.

Αὐτὸ ἔκαμεν ὁ Ζακχαῖος. Δὲν νομίζετε ὅμως, ὅτι αὐτὸ ὀφείλομεν νὰ κάμωμεν καὶ ἡμεῖς; Δὲν εἴμεθα ἆρά γε καὶ ἡμεῖς ἀπολωλότα πρόβατα; Καὶ δὲν βαρύνει καὶ τὴν ἰδικήν μας συνείδησιν ἡ ἁμαρτία καὶ ἡ ἐνοχή; Ποῦ δὲ ἀλλοῦ θὰ εὕρωμεν σωτηρίαν καὶ ἀνακούφισιν, παρὰ πλησίον τοῦ Ἰησοῦ; Αὐτὸς εἶνε καὶ δι' ἡμᾶς Σωτήρ, καὶ φίλος γνήσιος, καὶ ἄριστος ἰατρὸς τῶν ψυχῶν. Βέβαια δὲν Τὸν εὑρίσκομεν τώρα εἰς ὡρισμένον τόπον, ὅπως τότε εἰς τὴν Ἱεριχώ, διὰ νὰ σπεύσωμεν εἰς συνάντησίν Του. Εὑρίσκομεν ὅμως Αὐτὸν εἰς τὴν προσευχήν. Τὸν ἀκούομεν εἰς τὸ κήρυγμα. Τὸν συναντῶμεν εἰς τὴν ἐξομολόγησιν. Τὸν ἀπολαμβάνομεν εἰς τὴν θείαν Κοινωνίαν. Ἐκεῖ λοιπὸν πρέπει νὰ Τὸν ζητήσωμεν καὶ νὰ Τὸν ζητῶμεν, καὶ ἐκεῖ ἀσφαλῶς θὰ Τὸν εὕρωμεν. Διότι, ὅταν ὁ ἄνθρωπος σπεύδῃ πρὸς τὸν Χριστόν, σπεύδει καὶ ὁ Χριστὸς πρὸς τὸν ἄνθρωπον.

2.—Αὐτὸ συνέβη μὲ τὸν Ζακχαῖον. Ὅταν ὁ Κύριος ἔφθασε κάτω ἀπὸ τὸ δένδρον, ὅπου ἐπερίμενεν ὁ Ζακχαῖος, σταματᾷ καὶ ἀπευθύνεται πρὸς αὐτὸν καὶ τοῦ λέγει: «Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι». Ζητῶ φιλοξενίαν ἀπὸ σέ. Εἰς τὸ ἰδικόν σου σπίτι θὰ μείνω σήμερον.

Παράδοξον πρᾶγμα! Διότι ἡ ἁγία Γραφὴ μᾶς λέγει, ὅτι ὁ Θεὸς μισεῖ τὴν ἀδικίαν καὶ ἀποστρέφεται τοὺς ἁμαρτωλούς. Ἀλλὰ τί ἄλλο εἶνε ὁ Ζακχαῖος, παρὰ ἕνας ἁμαρτωλός, μεγάλος μάλιστα ἁμαρτωλός; Διότι μᾶς πληροφορεῖ ὁ ἱερὸς Εὐαγγελιστὴς ὅτι ἦτο ἀρχιτελώνης. Καὶ ἀφίνει νὰ ἐννοήσωμεν, ὅτι εἰς τὸ ἔργον του αὐτὸ ὁ Ζακχαῖος εἶχε διαπράξει πολλὰς ἀδικίας καὶ ἁρπαγάς. Καὶ ὅμως ὁ Κύριος ζητεῖ φιλοξενίαν ὄχι ἀπὸ τοὺς εὐλαβεῖς ἱερεῖς καὶ λευΐτας, ἀλλ' ἀπὸ ἕνα πασίγνωστον ἁμαρτωλόν. Ἦτο ὀρθὸν αὐτό; Καὶ ἔπρεπεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ νὰ μείνῃ ὁ Κύριος;

Ναί! Διότι ὁ Ζακχαῖος, ὅσον καὶ ἂν ἦτο ἁμαρτωλός, εἶχεν ὅμως βαθεῖαν συναίσθησιν τῆς ἐνοχῆς του καὶ εἰλικρινῆ τὸν πόθον τῆς διορθώσεως καὶ τῆς σωτηρίας. Δὲν βλέπετε, τί κάμνει; Μόλις ἐδέχθη ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν ἀναμάρτητον εἰς τὸν οἶκόν του, ἡ μετάνοιά του ὡρίμασε καὶ ἐκσπᾷ εἰς μίαν εἰλικρινῆ ἐξομολόγησιν καὶ ὑπόσχεσιν· «ἰδού, τὰ ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων μου, Κύριε, δίδωμι τοῖς πτωχοῖς· καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν». Τί ἂν διέπραξεν ἁμαρτήματα καὶ ἀδικίας πολλάς; Τώρα τὰ ἀναγνωρίζει. Τὰ ὁμολογεῖ. Καὶ τὰ ἐπανορθώνει. Διότι δίδει ὑπόσχεσιν νὰ ζήσῃ νέαν ζωήν, τὴν ζωὴν τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀγάπης. Ὑπόσχεται ὅτι θὰ μοιράσῃ εἰς τοὺς πτωχοὺς τὸ ἥμισυ τῆς περιουσίας του καὶ ὅτι θ' ἀποζημιώσῃ τετραπλα-

σίως ὅσους ἠδίκησε. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος, ἀφοῦ τοῦ ἔκαμε τὴν ὑψίστην τιμὴν νὰ τὸν ἐπισκεφθῆ εἰς τὸν οἶκόν του, τοῦ χαρίζει τώρα καὶ τὴν σωτηρίαν· «εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο».

Τί μᾶς διδάσκει τὸ περιστατικὸν αὐτό; Εἰμπορεῖ νὰ εἴμεθα ἁμαρτωλοί. Δὲν ἕπεται ὅμως ἐξ αὐτοῦ, ὅτι εἴμεθα καὶ ξένοι πρὸς τὸν Θεόν. Ἀρκεῖ νὰ ἀναγνωρίσωμεν τὸ κακὸν παρελθόν μας. Ἀρκεῖ νὰ αἰσθανώμεθα τὴν ἐνοχήν μας καὶ νὰ ὁμολογῶμεν, χωρὶς δισταγμούς, καὶ χωρὶς προφάσεις καὶ δικαιολογίας, τὰς παρεκτροπὰς καὶ τὰς ἁμαρτίας μας. Ἀρκεῖ νὰ ἀποφασίσωμεν καὶ νὰ ἐπιδιώξωμεν μὲ ὅλας μας τὰς δυνάμεις τὴν διόρθωσιν τῶν παρεκτροπῶν μας καὶ τῶν σφαλμάτων μας. Ὁ Κύριος περιμένει νὰ σπεύσωμεν πρὸς Αὐτὸν μὲ αὐτὴν τὴν διάθεσιν. Μὴ μένωμεν λοιπὸν εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Ἐὰν ἐπέσαμεν ὡς ὁ Ζακχαῖος, ἂς σηκωθῶμεν, ὅπως ἐκεῖνος. Ἂς σπεύσωμεν πρὸς τὸν Σωτῆρά μας μετανοημένοι καὶ συντετριμμένοι καὶ ἂς εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι θὰ λάβωμεν, ὅπως καὶ ὁ Ζακχαῖος, πλουσίαν τὴν χάριν Του καὶ τὴν αἰώνιον σωτηρίαν.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΛΟΓΟΣ Δ'.
ΕΙΣ ΤΟΝ ΛΑΖΑΡΟΝ

Ἐκ τούτων γίνεται φανερόν, ὅτι τίποτε δὲν θὰ μᾶς προστατεύσῃ ἐκεῖ, ἐὰν δὲν ἔχωμεν καλὰ ἔργα· ἀλλὰ καὶ ἂν καθικετεύωμεν καὶ παρακαλῶμεν, καὶ ἂν σιωπῶμεν, ἡ κόλασις καὶ ἡ τιμωρία θὰ ἐπιβληθῇ ὁμοία εἰς ἡμᾶς. Ἄκουσε λοιπὸν πῶς καὶ ὁ πλούσιος οὗτος, ἂν καὶ ἐζήτησε δύο πράγματα ἀπὸ τὸν Ἀβραάμ, ἔχασε καὶ τὰ δύο. Διότι πρῶτον μὲν παρεκάλει ὑπὲρ τοῦ ἑαυτοῦ του, λέγων «πέμψον Λάζαρον»· ὕστερα δὲ ὄχι πλέον διὰ τὸν ἑαυτόν του, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἀδελφούς του· οὐδεμία ὅμως παράκλησίς του ἐξεπληρώθη. Διότι ἡ μὲν πρώτη ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐκπληρωθῇ, ἡ δὲ δευτέρα, ἡ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν του, ἦτο περιττή. Παρὰ ταῦτα, ἐὰν θέλετε, ἂς ἀκούσωμεν καὶ αὐτὰ τὰ λόγια μὲ πολλὴν προσοχήν. Ὅπως δηλαδή, ὅταν ὁ ἄρχων ὁδηγήσῃ εἰς τὸ μέσον τῆς ἀγορᾶς ἕνα κατάδικον καὶ τοποθετήσῃ γύρω του δημίους, καὶ καταβασανίζῃ τὸν ἔνοχον, σπεύδουν ὅλοι μὲ πολλὴν προθυμίαν, ἐπιθυμοῦντες νὰ ἀκούσουν τί ἐρωτᾷ μὲν ὁ δικαστής, τί δὲ ἀποκρίνεται ὁ κατάδικος· πολὺ περισσότερον πρέπει νὰ ἀκούωμεν μὲ ἀκρίβειαν εἰς τὴν περίστασιν αὐτήν, ποίαν μὲν ἀξίωσιν ἔχει ὁ κατάδικος αὐτός, ὁ πλούσιος λέγω, τί δὲ ἀποκρίνεται ὁ δίκαιος δικαστὴς διὰ τοῦ Ἀβραάμ. Διότι δὲν τὸν ἐδίκαζεν ὁ πατριάρχης, ἔστω καὶ ἂν αὐτὸς ὡμίλει. Ἀλλ' ὅπως εἰς τὰ κοσμικὰ δικαστήρια, ὅταν πρόκειται νὰ δικασθοῦν λῃσταὶ καὶ φονεῖς, οἱ νόμοι τοὺς ἀπομακρύνουν, ὥστε νὰ μὴ βλέπουν τὸ πρόσωπον τοῦ δικαστοῦ, καὶ δὲν ἐπιτρέπουν νὰ ἀκούσουν τὴν φωνήν του, καὶ οὕτως εἰς τοὺς ἄλλους ἐξευτελισμοὺς προσθέτουν καὶ τοῦτον, ἀλλὰ κάποιος ἐνδιάμεσος μεταβιβάζει τὰς ἐρωτήσεις τοῦ δικαστοῦ καὶ τὰς ἀποκρίσεις τῶν κατηγορουμένων, οὕτως ἀκριβῶς ἐγένετο καὶ τότε. Δὲν ἤκουεν ὁ κατάδικος τὸν Θεὸν νὰ ὁμιλῇ πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ ἐμεσολάβει ὁ Ἀβραάμ, ἀνακοινώνων τὰς ἀποφάσεις τοῦ δικαστοῦ πρὸς τὸν δικαζόμενον. Διότι αὐτὰ ποὺ ἔλεγεν ὁ Ἀβραάμ, δὲν τὰ ἔλεγεν ἐξ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τοῦ ἀνεγίνωσκε θείους νόμους καὶ τοῦ ἔλεγε τὰς ἐκ Θεοῦ προερχομένας ἀποφάσεις. Δι' αὐτὸ δὲ ἐκεῖνος δὲν εἶχε νὰ φέρῃ καμμίαν ἀντιλογίαν.

2. Ἂς προσέχωμεν λοιπὸν μὲ ἀκρίβειαν εἰς τὰ λεγόμενα. Διότι ἐπίτηδες ἐπιμένω εἰς αὐτὴν τὴν παραβολήν, καὶ ἐνῷ ἔχω τὴν τετάρτην ἡμέραν, ποὺ τὴν ἀναπτύσσω, ὅμως δὲν τὴν ἀφίνω, ἐπειδὴ βλέπω ὅτι ἐκ τῆς παραβολῆς αὐτῆς ἐπέρχεται πολὺ κέρδος καὶ εἰς τοὺς πλουσίους καὶ εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ εἰς ἐκείνους ποὺ ταράσσονται ἀπὸ τὴν εὐτυχίαν τῶν πονηρῶν καὶ τὴν πτωχείαν τῶν δικαίων. Διότι τίποτε δὲν σκανδαλίζει συνήθως καὶ δὲν ταράσσει τοὺς πολλοὺς τόσον, ὅσον τὸ νὰ βλέπουν ὅτι οἱ πλούσιοι, καίτοι ζοῦν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ἀπολαύουν πολλὴν εὐτυχίαν, οἱ δὲ δίκαιοι καὶ ἐνάρετοι εἶνε πάμπτωχοι καὶ ὑπομένουν ἄλλα ἀναρίθμητα χειρότερα ἀπὸ τὴν φτώχειαν. Ἀλλ' ἡ παραβολὴ αὐτὴ εἶνε ἀρκετὴ νὰ δώσῃ τὰ φάρμακα, σωφρονίζουσα μὲν τοὺς πλουσίους, παρηγοροῦσα δὲ τοὺς πτωχούς· ἐκείνους μὲν διδάσκουσα νὰ μὴ ὑψηλοφρονοῦν, τοὺς δὲ πτωχοὺς παρηγοροῦσα διὰ τὰ παρόντα κακά, ποὺ ὑποφέρουν. Ἐκείνους μὲν πείθουσα νὰ μὴ ὑπερηφανεύωνται, ὅταν εἶνε πονηροὶ καὶ δὲν ἐτιμωρήθησαν ἐδῶ· διότι θὰ συναντήσουν ἐκεῖ βαρυτάτην τὴν τιμωρίαν· τούτους δὲ παρακαλοῦσα νὰ μὴ ταράσσωνται, ὅταν βλέπουν τοὺς ἄλλους νὰ εὐτυχοῦν, μηδὲ νὰ νομίζουν ὅτι τὰ ἀνθρώπινα πράγματα δὲν τὰ διευθύνει ἡ θεία πρόνοια, ὅταν ὁ μὲν δίκαιος κακοπαθῇ ἐδῶ, ὁ δὲ πονηρὸς καὶ ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος ἀπολαύῃ συνεχῆ εὐτυχίαν. Διότι καὶ οἱ δύο θὰ λάβουν ἐκεῖ ὅ,τι τοὺς ἀξίζει, ὁ μὲν [ὑπομένων πτωχὸς θὰ λάβῃ] τοὺς στεφάνους τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς καρτερίας, ὁ δὲ [ἀσεβὴς πλούσιος] τὰς κολάσεις καὶ τὰς τιμωρίας τῆς πονηρίας.

Τὴν παραβολὴν ταύτην γράψατέ την ἀσφαλῶς καὶ πλούσιοι καὶ πτωχοί. Οἱ μὲν πλούσιοι εἰς τοὺς τοίχους τοῦ σπιτιοῦ σας, οἱ δὲ πτωχοὶ εἰς τοὺς τοίχους τῆς διανοίας σας. Καὶ ἂν συμβῇ ποτε νὰ τὴν ξεχάσετε καὶ σβυσθῇ, νὰ τὴν ἐπαναφέρετε πάλιν εἰς τὴν μνήμην σας, ἐνθυμούμενοι αὐτὴν ἐξ ἀρχῆς. Μᾶλλον δὲ καὶ οἱ πλούσιοι, προτοῦ τὴν γράψετε εἰς τοὺς τοίχους τῆς οἰκίας σας, νὰ τὴν γράψετε εἰς τὴν διάνοιάν σας καὶ νὰ τὴν ἐνθυμῆσθε συνεχῶς, καὶ θὰ σᾶς εἶναι σχολεῖον καὶ ἀφορμὴ πάσης φιλοσοφίας. Διότι ἐὰν τὴν ἔχωμεν πάντοτε γραμμένην εἰς τὴν διάνοιάν μας, οὔτε τὰ εὐχάριστα τοῦ παρόντος βίου θὰ ἠμπορέσουν νὰ μᾶς κάμουν νὰ ὑπερηφανευθῶμεν, οὔτε τὰ λυπηρὰ νὰ μᾶς ἀποθαρρύνουν καὶ ἀπογοητεύσουν· ἀλλὰ θὰ βλέπωμεν καὶ τὰ δύο μὲ τὴν αὐτὴν διάθεσιν, ποὺ βλέπομεν τῆς ζωγραφιὲς τῶν τοίχων. Ὅπως δηλαδή, ὅταν βλέπωμεν εἰς τοὺς τοίχους ζωγραφισμένον πλούσιον καὶ πτωχόν, οὔτε ἐκεῖνον φθονοῦμεν οὔτε τὸν πτωχὸν περιφρονοῦμεν, διότι αὐτὰ ποὺ βλέπομεν δὲν εἶνε πραγματικά, ἀλλὰ σκιά, οὕτως ἐὰν ἐννοήσωμεν καλῶς τί εἶνε πραγματικῶς ὁ πλοῦτος καὶ ἡ φτώχεια, ἡ δόξα καὶ ἡ ἀσημότης καὶ ὅλα τὰ ἄλλα λυπηρὰ καὶ εὐχάριστα, θὰ ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ τὴν ἀνωμαλίαν, ποὺ δημιουργεῖται ἀπὸ τὸ καθ' ἕνα ἐξ αὐτῶν μέσα μας. Διότι ὅλα αὐτὰ εἶνε ἀπατηλότερα ἀπὸ τὴν σκιάν, τὸν δὲ ἐνάρετον καὶ ὑπομονητικὸν δὲν θὰ ἠμπορέσῃ τίποτε, οὔτε τὰ λαμπρὰ καὶ ἔνδοξα νὰ τὸν κάμουν νὰ ὑπερηφανευθῇ, οὔτε τὰ ταπεινὰ καὶ ἐξευτελιστικὰ νὰ χάσῃ τὸ θάρρος του.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

ΠΩΣ ΔΟΚΙΜΑΖΟΝΤΑΙ ΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ

Ὅταν ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας ἔγινεν αὐτοκράτωρ (προτοῦ ἀκόμη μεταστραφῇ ὑπὲρ τοῦ Χριστιανισμοῦ), εὑρῆκεν ἀρκετοὺς Χριστιανοὺς εἰς ἀνωτέρας κρατικὰς θέσεις. Δι᾿ αὐτοὺς ἐξέδωκε διαταγήν, διὰ τῆς ὁποίας ὥριζεν, ὅτι ἔπρεπεν ἢ ν᾿ ἀρνηθοῦν καὶ ἀποκηρύξουν τὴν πίστιν των, ἢ νὰ παραιτηθοῦν ἀπὸ τὰς θέσεις των. Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἐπροτίμησαν νὰ χάσουν τὴν θέσιν των, παρὰ νὰ καταπατήσουν τὴν πίστιν των καὶ τὴν συνείδησίν των. Ἀλλὰ μερικοὶ ἔσπευσαν δουλοπρεπῶς νὰ ἀποδεχθοῦν τὴν διαταγὴν καὶ ν᾿ ἀρνηθοῦν τὴν χριστιανικήν των πίστιν.

Ἡ πρᾶξις αὕτη ἦτο διὰ τὸν συνετὸν αὐτοκράτορα πλήρης ἀπόδειξις τοῦ χαρακτῆρος τῶν ὑπαλλήλων τούτων. Καὶ διὰ τοῦτο ἀπέλυσεν ἀπὸ τὰς θέσεις των ὅλους ἐκείνους, ποὺ ἔσπευσαν ν᾿ ἀρνηθοῦν τὴν πίστιν των καὶ νὰ συμμορφωθοῦν χαμερπῶς μὲ τὴν ὑποθετικὴν ἐπιθυμίαν του, διετήρησε δὲ εἰς τὰς θέσεις των τοὺς ἄλλους, ποὺ ἔμειναν πιστοὶ εἰς τὴν ἐντολὴν τῆς συνειδήσεώς των. Ἐδικαιολόγησε δὲ ὡς ἑξῆς τὴν ἀπόφασίν του ταύτην: «Ἐκεῖνοι, ποὺ λιποτακτοῦν ἢ ἀρνοῦνται τὸν Θεῖον Βασιλέα των, ἀσφαλῶς εἰς τὴν πρώτην δύσκολον περίστασιν θὰ ἀρνηθοῦν καὶ τὸν ἐπίγειον. Καὶ ἑπομένως δὲν εἶνε ἄξιοι τῆς ἐμπιστοσύνης μου».

Ἀναμφιβόλως. Ὅσοι δὲν εἶνε πιστοὶ εἰς τὸν Θεόν, ὅσοι εὐκόλως προδίδουν τὴν πίστιν ἢ τὸ καθῆκόν των, θὰ εἶνε ἕτοιμοι νὰ προδώσουν καὶ πᾶσαν ἄλλην θέσιν, ὑπηρεσίαν, ἐμπιστοσύνην, εὐθὺς μόλις τὸ ὑλικὸν συμφέρον των τὸ ἀπαιτήσῃ. Ὅταν, λοιπόν, θέλῃς νὰ ἴδῃς τί χαρακτῆρα ἔχει ἕνας ἄνθρωπος, ἐξέτασε νὰ μάθῃς ποίαν διαγωγὴν δεικνύει ἀπέναντι τοῦ οὐρανίου Βασιλέως του, ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ, τῆς θρησκείας του, τῆς πίστεώς του.

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΤΩΝ ΔΙΩΓΜΩΝ

ΤΟ ΣΗΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Ἦτο λοιπὸν φυσικὸν ἡ ἀμοιβαία πίστις αὐτὴ εἰς τὴν νέαν θρησκείαν νὰ συνδέῃ καὶ νὰ φέρῃ ἔτι πλησιέστερον πρὸς ἀλλήλους τοὺς δύο συζύγους· ἦτο ἀκόμη φυσικὸν καὶ τὸ ὅτι ὀλίγον κατ᾿ ὀλίγον τοὺς ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρας, ποὺ τοὺς περιεστοίχιζαν. Εἰς τὸ εἰρηνικὸν αὐτὸ περιβάλλον καὶ τὴν ἑκουσίαν ἀπομόνωσιν ἐγεννήθη καὶ ἀνετράφη ἡ θυγάτηρ των Μερκία.

Κληρονομήσασα τὴν εὐθυμίαν τῆς μητρός της καὶ τὴν ὡραίαν ἀξιοπρέπειαν τοῦ πατρός της, ἡ μικρὰ Μερκία ἦταν ἕνα εὐτυχισμένο παιδί, καίτοι ὅσοι τὴν περιεστοίχιζαν διῆγον ζωὴν ἥσυχον καὶ περιωρισμένην. Ὁ Φ ίβιος ἠγάπα τὴν μικρὰν σὰν παιδί του καὶ κατὰ θερμὴν παράκλησίν του, ὁ Λούκιος καὶ ἡ Γαλατία τοῦ ἐνεπιστεύθησαν τὴν ἀνατροφήν της.

Ἔτσι, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν τριῶν αὐτῶν εὐγενῶν καὶ ἀφωσιωμένων ψυχῶν, διεπλάττετο ὁ χαρακτὴρ τῆς Μερκίας. Αἱ πρῶται λέξεις τὰς ὁποίας ἐψέλλισεν, ἦσαν αἱ λέξεις τῆς προσευχῆς, ποὺ ἔδωκεν Ἐκεῖνος εἰς τοὺς μαθητάς Του. Καὶ μεταξὺ τῶν πρώτων της γνώσεων, κατετάσσετο ἡ γνωριμία Ἐκείνου, Ὅστις ἀπέθανεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ δι᾿ αὐτὴν καὶ δι᾿ ὅλον τὸν κόσμον. Ἀσυναισθήτως ἀνεπτύσσετο εἰς τὴν μικρὰν μία συνήθεια ἐχεμυθείας πρὸς τοὺς ξένους καὶ ἐκείνους, πρὸς τοὺς ὁποίους ἔβλεπε τοὺς γονεῖς της ἐπιφυλακτικούς, ἀντιθέτως δὲ ὑπῆρχεν ἕνας στενὸς κύκλος ἐντὸς τοῦ ὁποίου ᾐσθάνετο κάθε ἐλευθερίαν ἐκφράσεως. Ὁ κύκλος αὐτὸς ἀπετελεῖτο ἀπὸ φίλους, ποὺ ἐπεσκέπτοντο τὸ σπίτι τοῦ πατρός της καὶ τοῦ Φαβίου, ὥσὰν κάτι περισσότερον ἀπὸ φίλοι. Πρὸς αὐτούς, ἂν καὶ αὐτὴ δὲν ἦταν ἀκόμη παρὰ ἕνα παιδί, ᾐσθάνετο μίαν ἁγνὴν καὶ δεσμευτικὴν φιλίαν.

Ὅταν ὁ Νέρων ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον, ἡ Μερκία ἦτο ὀκτὼ ἐτῶν. Καίτοι ὀλίγα ἤξευρε διὰ τὸν πέριξ αὐτῆς κόσμον, ἐν τούτοις καὶ αὐτὴ ἡ παιδικὴ ἡλικία λαμβάνει γνῶσιν τῆς ἀτμοσφαίρας. Καὶ αὐτὴ λοιπὸν ἡ μικρὰ κορασίς, ἀπὸ διαφόρους ψιθυρισμοὺς ἐσχημάτισε μίαν ἄωρον ἀλλ᾿ ἀκριβῆ ἰδέαν, ὅτι οἱ γονεῖς καὶ φίλοι της ἦσαν ἀντικείμενα ὑποψίας ἐκ μέρους τοῦ πολιτεύματος καὶ τῆς κοινῆς γνώμης.

Ὁ Κλαύδιος καὶ ἡ αὐλή του εἶχον ἀποβῆ φόβητρα διὰ τοὺς χριστιανούς. Ἀλλ᾿ ἤδη ὁ Κλαύδιος εἶχεν ἀποθάνει καὶ ὁ Νέρων τὸν διεδέχθη εἰς τὸν θρόνον. Πολλὰ ἠλπίζοντο καὶ ἀνεμένοντο ἀπὸ τὸν Νέρωνα. Ὅλοι ὡμίλουν διὰ τὴν νεότητά του, διὰ τὴν εὐμορφιά του καὶ τὴν ἰδιοφυΐαν του εἰς τὰ γράμματα. Ὁ διδάσκαλός του Σενέκας ἦτο ὑπερήφανος διὰ τὸν μαθητήν του καὶ σχεδὸν τὸν ἐφοβεῖτο.

Ὁ πατήρ της ὡμίλει διὰ τὸν Σενέκαν ὡς ἄνθρωπον μεγάλης ἀξίας καὶ διδάσκαλον σπουδαῖον, ἐπιστεύετο δὲ ὅτι αὐτὸς μαζὶ μὲ τὸν χρηστὸν Βοῦρρον θὰ καθωδήγουν τὸν νέον αὐτοκράτορα νὰ δειχθῇ ἄξιος κυβερνήτης.

Ὅταν ἡ Μερκία ἦτο δώδεκα ἐτῶν, ὁ μικρὸς ὅμιλος τῶν χριστιανῶν τῆς Ρώμης εὑρίσκετο εἰς συγκίνησιν καὶ ἀναμονήν. Κάποια κυρία ἤρχετο ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα διὰ νὰ τοὺς ἐπισκεφθῇ καὶ ἔφερε μαζί της μίαν ἐπιστολὴν ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Παῦλον, τὸν ἄλλοτε διώκτην, τώρα δὲ διδάσκαλον καὶ ὁδηγὸν τῶν πιστῶν. Μὲ πολλὴν χαρὰν ἔλαβαν τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἀπὸ στόματος εἰς στόμα τὸ γεγονὸς τοῦτο δὲν ἤργησε νὰ γνωσθῇ ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς. Πολλαὶ μυστικαὶ συναντήσεις ἔλαβαν χώραν μέσα εἰς σπήλαια, εἰς ἀποθήκας καὶ εἰς ἀπόκεντρα σημεῖα τῶν δασῶν, ὅπου ἡ ἐπιστολὴ πλειστάκις ἀνεγνώσθη. Ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ποὺ ἦσαν μέλη τῆς χριστιανικῆς κοινότητος, εἶχαν ὁ καθεὶς ἕνα πολύτιμον λόγον ἀποθησαυρισμένον εἰς τὴν μνήμην των ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης διὰ νὰ τὸ μεταδίδουν εἰς τὰ παιδιά των καὶ εἰς τὰ παιδιὰ τῶν παιδιῶν των.

Τὰ χρόνια προχωροῦσαν καὶ ἡ Μερκία ἔφθασε τὴν ἡλικίαν τῶν δέκα ἓξ ἐτῶν. Ὑψηλὴ ὑπὲρ τὸ δέον ἐν σχέσει μὲ τὰ χρόνια της· μὲ ὡραίαν καὶ λεπτὴν φυσιογνωμίαν· μὲ παρθενικὴν μορφήν· μὲ μάτια βελούδινου σκούρου καστανοῦ χρώματος, ποὺ καθρέπτιζαν μιὰ ψυχὴ ἀπολύτου ἁγνότητος· μὲ παράστημα γεμᾶτο χάριν καὶ βάδισμα τόσο ἐλαφρὸ καὶ ἐλαστικό, ποὺ ἐφαίνετο νὰ πατῇ μᾶλλον στὸν ἀέρα· δὲν ἦτο παράδοξον ὅτι θὰ διήγειρεν ἀναγκαστικῶς γηΐνην ἀγάπην στὴν καρδία τῶν ἀνδρῶν ποὺ εἶχαν τὸ προνόμιον νὰ τὴν συναντοῦν. Ἀλλὰ γι᾿ αὐτὰ οὔτε ἤξευρε τίποτε ἡ Μερκία οὔτε ἐνδιεφέρετο καθόλου. Εὐτυχὴς εἰς τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ πατρός, τῆς μητρὸς καὶ τοῦ διδασκάλου της Φαβίου, δὲν ἐζήτει ἄλλους δεσμούς· καὶ ἐκεῖνοι ποὺ ἐνεπνέοντο ἀπὸ ἀγάπην πρὸς αὐτήν, ᾐσθάνοντο τὸ ἀδύνατον τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ αἰσθήματός των καὶ ἐφύλαττον τὴν γνῶσιν αὐτὴν διὰ τὸν ἑαυτόν των.

ΕΠΙ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Ὁ ἄνθρωπος τοῦ καθήκοντος.

Εἰς τοὺς «Ἐκκλ. Τάϊμς» τοῦ Λονδίνου ἐδημοσιεύθησαν δύο ἐκτενῆ ἄρθρα, ἐξιστοροῦντα τὸν βίον τοῦ ἀειμνήστου Οἰκουμεν. Πατριάρχου Φωτίου καὶ περιγράφοντα τὰ χαρακτηριστικά του γνωρίσματα.

«Εἶχεν ὁ Φώτιος ὁ Β'—γράφεται εἰς ἓν τῶν ἄρθρων τούτων—ὡραῖα καὶ οὐσιώδη προτερήματα, ποὺ ἔκαμναν ὅσους τὸν ἐγνώριζαν νὰ ἐκτιμήσουν τὴν φιλίαν του ὡς σπάνιον προνόμιον. Καλοκάγαθος, εὐγενής, καὶ ἔν τινι βαθμῷ ἱπποτικός, εἶχεν ὅ,τι ὡς πρῶτον καὶ τελευταῖον ἐννοοῦμεν διὰ τῶν λέξεων Χριστιανὸς καὶ τζέντλεμαν. Ἦτο ἐξ ὁλοκλήρου ἀφωσιωμένος εἰς τὸ καθῆκόν του καὶ πιστὸς εἰς τοὺς φίλους του. Ἐπὶ πλέον εἶχεν ὄχι μόνον ἔξοχον μόρφωσιν, ἀλλὰ καὶ διεκρίνετο διὰ τὴν σοφίαν του μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν του ἐπισκόπων τῆς Κωνσταντινουπόλεως».

Ὁ ἀρθρογράφος συνεχίζει ὅτι, ὅταν τὸν εἶδε πρὸ διετίας, τοῦ ἔλεγεν ὅτι «οὐδέποτε ἐδειλίασε τόσον πολὺ πρὸ ἄλλης τινὸς κλήσεως, ὅσον πρὸ τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου, καὶ ὅτι ἐπεθύμει σφοδρῶς καὶ ἐλαχταροῦσε διὰ μίαν ζωὴν ἀφοσιώσεως καὶ ἀσκητισμοῦ». Ἀλλὰ «τὸ γεγονός—προσθέτει—τῆς σώας διατηρήσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διὰ μέσου τῶν τελευταίων ἓξ κινδυνωδῶν ἐτῶν ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος εἰς ὅ,τι ὁ Φώτιος ἦτο».

Ἡ ἐξύψωσις τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως.

Ὁ μὲν τέως πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, κατὰ τὴν πανηγυρικὴν αὐτῆς συνεδρίαν, διαπραγματευθεὶς τὸ ζήτημα τῆς ἐξυψώσεως τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως, ἐξήρτησε ταύτην ἐκ τῆς ἐπεμβάσεως τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν Ἀκαδημιῶν τοῦ κόσμου, καὶ ἐφάνη ἀγνοήσας τὴν δύναμιν, τὴν ὁποίαν ὑπὲρ πάντα ἄλλον παράγοντα ἔχει ὁ Χριστὸς πρὸς μόρφωσιν καὶ ἐξύψωσιν τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως. Ἀλλ' ὁ νέος πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας, ἀναλαμβάνων τὴν προεδρίαν αὐτῆς, ὑπέδειξε βεβαίως ὡς πρώτιστον καθῆκον τῆς Ἀκαδημίας τὴν μετοχὴν αὐτῆς εἰς τὴν ἐξύψωσιν τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως, ἐτόνισεν ὅμως τὰ ἑξῆς:

«Ἡ Ἐκκλησία ἡ τεταγμένη ἄγρυπνος τῆς ἠθικῆς ἱέρεια, ἔχει ἐν τοῖς πρώτοις τοῦτο τὸ καθῆκον. Ἡ περίοδος τοῦ βίου, ἣν διατρέχομεν, ἀπαιτεῖ εἴπερ τις καὶ ἄλλη τὴν ἐπαγρύπνησιν, τὸ κήρυγμα, τὴν καθοδήγησιν εἰς τὸν κατ' ἀρετὴν βίον. Καὶ εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀστράψῃ πάλιν καὶ νὰ βροντήσῃ ὁ ἄμβων καὶ νὰ ἀκουσθοῦν ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν πολλῶν νέων Χρυσοστόμων καὶ Βασιλείων καὶ Γρηγορίων τὰ θεσπέσια ῥήματα.

»Καὶ ἡ Πολιτεία δὲ διὰ τῶν σχολείων μάλιστα καὶ ἡ οἰκογένεια καὶ τὸ θέατρον καὶ ὁ Τύπος, πάντες συλλήβδην οἱ εἴτε ἀμέσως πεπιστευμένοι τὴν παίδευσιν τῶν ἀνθρώπων, εἴτε ἐμμέσως συντελοῦντες εἰς αὐτὴν καθῆκον ἐπιτακτικὸν ἔχουν, ὄχι μόνον νὰ κρούσουν τοῦ κινδύνου τὸν κώδωνα, ἀλλὰ καὶ νὰ πατάξουν τὴν τοσαύτην κακίαν καὶ κοινωνικὴν πλημμέλειαν καὶ ἀναγάγουν τὰς ψυχὰς πάλιν ἐπὶ τὰ καλὰ καὶ ὑψηλὰ καὶ τὰ αἰώνια».

Τὸ Κράτος καὶ τὰ Κατηχητικά.

Δὲν εἶναι ἐκπληκτικὸν τὸ ἂν ὑπάρχουν καὶ ἐλάχιστοι Μητροπολῖται, ποὺ θεωροῦν ἄχρηστα τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ ἐξόχως εὐχάριστον γεγονὸς εἶναι ὅτι σχεδὸν τὸ σύνολον τῶν Ἱεραρχῶν τὰ ἐνεκολπώθη. Ἐπειδὴ ὅμως ὡρισμένος ἱεράρχης ἐπανέρχεται κατὰ καιροὺς διὰ τοῦ Τύπου εἰς τὴν ἀστήρικτον ἰδέαν τῆς ἀχρηστίας τῶν Σχολείων τούτων, εἶναι ἀνάγκη νὰ σημειωθοῦν ὀλίγαι λέξεις.

Τὸ πᾶν, ὅσον ἀφορᾷ τὴν θρησκευτικὴν μόρφωσιν τῆς νεολαίας, στηρίζει ὁ ἱεράρχης οὗτος εἰς τοὺς ἀνυπάρκτους νόμους τοῦ Κράτους, οἱ ὁποῖοι ὅμως πρέπει, λέγει, νὰ γίνουν διὰ νὰ ὑποχρεώσουν τοὺς μὲν νέους νὰ φοιτοῦν εἰς τὰ «Κυριακὰ Σχολεῖα», τοὺς δὲ δημοδιδασκάλους νὰ διδάσκουν εἰς αὐτά.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Σεβασμιώτατος παροικεῖ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐρωτᾶται: Ἀφοῦ τὸ Κράτος δὲν ἠθέλησεν οὐδὲ τὰ σχολεῖα τῆς φανερᾶς διαφθορᾶς—κινηματογράφους, αἰσχρὰ θεάματα, ῥυπαρὰ ἔντυπα—νὰ περιορίσῃ, ἐλπίζει ὁ Σεβ. ὅτι τὸ Κράτος θὰ ἀναλάβῃ τὴν ἵδρυσιν Κυριακῶν θρησκευτικῶν Σχολείων; Καὶ ἀφοῦ μὲ τὰς ἀπειλὰς καὶ τὰς ποινὰς τῶν νόμων δὲν κατώρθωσεν ἐπὶ ἕνα αἰῶνα νὰ ἀναγκάσῃ τοὺς γονεῖς νὰ στέλλουν τὰ παιδιά των εἰς τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον, διὰ νὰ μάθουν γράμματα, καὶ διὰ τοῦτο μένει τὸ ἥμισυ τῆς Ἑλλάδος ἀγράμματον, θὰ ἀναγκάσῃ τὰ παιδιὰ νὰ φοιτοῦν εἰς τὰ Κυριακὰ θρησκευτικὰ Σχολεῖα; Ἀφίνομεν τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ ἀριστερισμὸς εἰσεχώρησε καὶ εἰς τὰς τάξεις τῶν διδασκάλων καὶ προσθέτομεν: Εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ νέος νὰ θρησκεύῃ; Ὅταν ὁ Κύριος λέγῃ «εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν», ἡμεῖς θὰ τὸν ἀναγκάσωμεν διὰ τοῦ χωροφύλακος νὰ φοιτᾷ εἰς τὰ θρησκευτικὰ ταῦτα σχολεῖα; Ὅταν δὲ ὁ Κλῆρος περιμένῃ τὴν θρησκευτικὴν μόρφωσιν τοῦ ποιμνίου του μόνον ἀπὸ τὸ Κράτος καὶ τοὺς διδασκάλους του, δὲν ὁμολογεῖ διὰ τοῦ τρόπου τούτου τὴν ἰδικήν του ἀχρηστίαν εἰς τὸ ἔργον τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας καὶ μορφώσεως;

Ἀλλ' ἂς φιλοσοφῇ ὁ Σεβασμιώτατος ἐπὶ τῶν διὰ νόμων τοῦ Κράτους γεννησομένων εἰς τὸ ἀόριστον μέλλον. Τὸ μεγάλης σημασίας διὰ τὴν Ἐκκλησίαν γεγονὸς εἶναι ὅτι τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον εἶναι πλέον πραγματικότης.

Ὅταν χάσῃ τὸν προορισμόν της.

Εἰς Ἀμερικανικὴν ἐφημερίδα ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τὸν τίτλον «ἡ σύγχρονος γυναῖκα» ἄρθρον τῆς κοινωνιολόγου» κ. Ε. Ρόμπινσον, ἐκ τοῦ ὁποίου μεταφέρομεν τὰ ἀκόλουθα:

«Αἱ γυναῖκες οὐδέποτε εὑρέθησαν εἰς τοιοῦτο δύσκολον σημεῖον, ὅπως εἶναι τὸ σημερινόν. Ποτὲ δὲν ἦσαν τόσον ἰσχυραί, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τόσον ἀνίσχυροι, τόσον ἀγαπώμεναι, ἀλλὰ καὶ τόσον περιφρονούμεναι, τόσον χρήσιμοι, ἀλλὰ καὶ τόσον ἄχρηστοι, τόσον ἐλεύθεραι, ἀλλὰ καὶ τόσον σκλάβαι».

«Κατὰ τὰ 50 τελευταῖα ἔτη ἀπεκτήσαμεν ἐκπαιδευτικὴν πολιτικὴν καὶ βιομηχανικὴν ἰσότητα μὲ τοὺς ἄνδρας. Ἀλλὰ τί μᾶς δίδει κατ' οὐσίαν αὐτὴ ἡ ἀπόκτησις; Ἐργαζόμεναι εἰς τὸ βιβλίον παράγομεν σημειώσεις ἱστορικὰς ἢ ἄλλας, καλυτέρας ἀπὸ τοὺς ἄνδρας. Ἀλλ' ἔχει τοῦτο καμμίαν σημασίαν; Μᾶς ἐδόθη ψῆφος καὶ μεταχειριζόμεθα τὴν πολιτικήν μας δύναμιν ἀχαλιναγώγητοι. Ἀλλ' ἡ χρῆσις τῆς ψήφου ἀποδεικνύει ὅτι ἔχομεν πράγματι μέσα μας δύναμιν, ἀληθινὸν ἰσοζύγιον καὶ χαλινὸν εἰς τὰς πράξεις καὶ τὴν κρίσιν; Ἦ εἴμεθα πίθηκοι καὶ σπάζομεν ὅ,τι εὕρομεν ἐμπρός μας, ἐπειδὴ μᾶς ἐδόθη ἓν σφυρί; Αἰσθανόμεθα—μᾶς ἔκαναν νὰ τὸ αἰσθανώμεθα μὲ ἕνα σωρὸ ψεύτικα λόγια—ὅτι δὲν ἀξίζει νὰ χανώμεθα εἰς τὸ βλακῶδες παλαιὸν σύστημα νὰ γεννῶμεν παιδιά, νὰ μαγειρεύωμεν, νὰ ράπτωμεν, νὰ καθαρίζωμεν τὸ σπίτι, νὰ δημιουργῶμεν πραγματικὴν οἰκογένειαν. Ζητοῦμεν λαμπρότερον προορισμὸν καὶ κατηγοροῦμεν τοὺς ἄνδρας, ὅτι δὲν φροντίζουν διὰ τὴν ἀνάδειξίν μας. Ἀλλὰ ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ λαμπρότερος προορισμός μας, καὶ ποίαν προετοιμασίαν ἔχομεν δι' αὐτόν; Ποῦ πηγαίνομεν;»

Τὸ ἄρθρον συνεχίζεται μὲ τοιαῦτα ἀδυσώπητα ἐρωτήματα καὶ καταλήγει: «Νά, κορίτσια μου, ἐφορέσαμεν τὰ γιορτινά μας καὶ κάμνομεν μίαν θαυμασίαν ἐπίδειξιν, ἀλλὰ ποῦ πρόκειται νὰ πᾶμε ἀπ' ἐδῶ; Ποῖος εἶναι ὁ προορισμός μας;».

Καὶ ἡ γυναῖκα θὰ ἐξακολουθῇ νὰ ἐρωτᾷ μὲ ἀγωνίαν, ποὺ ἐκφράζει μίαν θλιβερὰν πραγματικότητα, περὶ τοῦ προορισμοῦ της, ἐφ' ὅσον ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸν προορισμόν, τὸν ὁποῖον τῆς ἔθεσεν ὁ Θεός, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον ἐξυψώνεται μόνον, ὅταν γίνεται ἀληθινὴ Χριστιανή.

ΘΕΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

Τὴν προσεχῆ Κυριακὴν θὰ ὁμιλήσουν κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν οἱ κάτωθι θεολόγοι εἰς τοὺς ἱ. ναούς:

Μητροπόλεως ὁ ἀρχιμ. Σεραφεὶμ Παπακώστας. Ὁ αὐτὸς ὁμιλεῖ καὶ τὸ ἀπόγευμα ὥραν 5.

Χρυσοσπηλαιωτίσσης ὁ ἀρχιμ. Ἰγνάτιος Κολιόπουλος.

Ἁγ. Κωνσταντίνου (Ὁμονοίας) ὁ κ. Π. Τρεμπέλας. Ὁ αὐτὸς ὁμιλεῖ καὶ τὸ ἀπόγευμα ὥραν 5.

Ἁγίων Ἀναργύρων (Ν. Ἰωνίας) ὁ κ. Ἀχ. Παπαθανασόπουλος.

Ἁγ. Ζώνης ὁ κ. Δημ. Παπακωνσταντίνου.

Ἐπίσης ὁμιλοῦν οἱ κ. κ. Ἰωάν. Καψιμάλλης ἐν Καβάλλᾳ· ἱεροδ. Χαραλ. Δέδες ἐν Χανίοις· ἱεροδ. Πάμφιλος Παπαγγιάνης ἐν Ἡρακλείῳ· Λάζαρος Χατζηθέμελις ἐν Κύπρῳ· Ἀλέξ. Γκανιάτσος ἐν Σέρραις· Ἀθαν. Φραγκόπουλος ἐν Ἰωαννίνοις· Χρ. Παπαγιάννης ἐν Λάρνακι (Κύπρου)· Κωνστ. Χρόνης ἐν Βεροίᾳ· Εὐστ. Μπιλάλης ἐν Ναούσῃ· Περ. Φωτόπουλος ἐν Ρεθύμνῃ· Γ. Γεωργαντόπουλος ἐν Ἀκαρνανίᾳ καὶ Δ. Παπαδημητρίου ἐν Χανίοις.

Τύποις «ΖΩΗΣ»—Ἱπποκράτους 189, Ἀθῆναι